

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk

w sprawie **R.Z. (poprzednio C.)**
ukaranego za czyn z art. 94 § 1 k.w.,
po rozpoznaniu 29 czerwca 2026 r.,
w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,
kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść obwinionego
od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w Gryficach
z 12 czerwca 2025 r., sygn. akt II W 541/25,

- 1. uchyla zaskarżony wyrok nakazowy i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Gryficach do ponownego rozpoznania;**
- 2. obciąża Skarb Państwa wydatkami związanymi z rozpoznaniem kasacji Prokuratora Generalnego.**

[WB]

UZASADNIENIE

R.Z. (poprzednio C.) został obwiniony o to, że

w dniu 31 stycznia 2025 r. około godziny 11:50 na drodze publicznej, w miejscowości T., kierował samochodem osobowym marki T. o nr rej. [...] pomimo upływu ważności prawa jazdy i jego nieodnowienia, tj. nie mając do tego stosownych uprawnień, tj. o czyn z art. 94 § 1 k.w.

Sąd Rejonowy w Gryficach wyrokiem nakazowym 12 czerwca 2025 r., sygn. akt II W 541/25, uznał R.C. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, za co na mocy art. 94 § 3 k.w. wymierzył mu grzywnę w wysokości 1 500 zł oraz działając na podstawie art. 94 § 3 k.w. orzekł wobec obwinionego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym przez okres 6 miesięcy.

Wobec braku sprzeciwu uprawnionych stron, którym prawidłowo doręczono odpisy orzeczenia - obwinionemu w formie doręczenia zastępczego (k. 52) - przedmiotowy wyrok nakazowy uznano za prawomocny 20 sierpnia 2025 r. (k. 55).

Kasację od tego wyroku wniósł Prokurator Generalny, zaskarżając go w całości, na korzyść obwinionego R.Z. Zarzucił on „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa procesowego, a mianowicie art. 93 § 2 k.p.w., poprzez nieuzasadnione przyjęcie, że występują przesłanki do rozpoznania sprawy obwinionego w postępowaniu nakazowym, skutkiem czego wydanie wyroku nakazowego nastąpiło również z rażącym naruszeniem prawa materialnego, a mianowicie art. 94 § 1 k.w., poprzez jego wadliwe zastosowanie i uznanie R.C. za winnego popełnienia wykroczenia, polegającego na kierowaniu pojazdem mechanicznym, w dniu 31 stycznia 2025 r., bez wymaganych do tego uprawnień w postaci prawa jazdy, podczas gdy okoliczności popełnienia zarzucanego obwinionemu czynu i jego wina, w świetle całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego budzą wątpliwości, albowiem R.C. posiadał zagraniczne prawo jazdy, termin ważności którego to dokumentu wprawdzie upłynął, jednak termin ważności prawa jazdy nie jest równoznaczny z utratą uprawnień do kierowania pojazdami, albowiem prawo jazdy nie stanowi dokumentu uprawniającego do prowadzenia pojazdów mechanicznych, a jedynie stwierdza posiadanie takowych uprawnień, w konsekwencji czego zachowanie polegające na dysponowaniu przez obwinionego, podczas kierowania pojazdem mechanicznym, dokumentem zagranicznego prawa jazdy, którego ważność wygasła, nie realizowało znamion wykroczenia z art. 94 § 1 k.w. i winno zostać ocenione na płaszczyźnie przepisu art.

95 § 1 k.w., określającego łagodniejszą, niż przewidziana w art. 94 § 1 k.w. odpowiedzialność”

i wniośł

„o uchylenie zaskarżonego wyroku nakazowego i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Gryficach do ponownego rozpoznania.”

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W myśl art. 93 § 1 k.p.w. Sąd na posiedzeniu może wydać wyrok nakazowy w sprawach o wykroczenia, w których wystarczające jest wymierzenie nagany, grzywny albo kary ograniczenia wolności. Natomiast zgodnie art. 93 § 2 zd. 1 k.p.w. orzekanie w postępowaniu nakazowym może nastąpić, jeżeli okoliczności czynu i wina obwinionego nie budzą wątpliwości. Uznaje się, że tryb nakazowy jest postępowaniem uproszczonym przewidzianym dla spraw o charakterze oczywistym, gdzie materiał dowodowy zgromadzony w fazie przedprocesowej w sposób jednoznaczny przesądza o odpowiedzialności obwinionego, eliminując tym samym konieczność przeprowadzania pełnego postępowania dowodowego na rozprawie (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 14 maja 2025 r., I KK 114/25). Wymóg ten oznacza w szczególności brak wątpliwości co do tak zasadniczych kwestii, jak realizacja przez obwinionego wszystkich znamion określonych w konkretnym przepisie typizującym dane wykroczenie, jak również wyczerpanie pozostałych warunków odpowiedzialności, ujętych w części ogólnej Kodeksu wykroczeń (por. wyrok Sądu Najwyższego z 7 lutego 2024 r., V KK 524/23).

Tymczasem w realiach rozpoznawanej sprawy taka sytuacja nie występowała.

R.Z. został ukarany za kierowanie samochodem osobowym bez uprawnień do prowadzenia tego rodzaju pojazdów mechanicznych. Sądowi Rejonowemu w Gryficach umknął fakt, że obwiniony w czasie popełnienia zarzucanego mu wykroczenia mógł posiadać w zakresie kategorii B prawo jazdy, a jedynie nie dysponował ważnym dokumentem je potwierdzającym, albowiem ten dokument prawa jazdy, wydany przez stosowne władze brytyjskie 28 marca 2014 r., najprawdopodobniej utracił ważność, przy czym z uwagi na mechaniczne usunięcie daty ważności dokumentu nie sposób ustalić w sposób kategoriyczny, do kiedy blankiet prawa jazdy był ważny (k. 10-25). Jak słusznie zaznaczył autor kasacji, na etapie czynności wyjaśniających Komendant Placówki Straży Granicznej w [...]

zwrócił się do Ambasady Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z prośbą o udzielenie informacji w przedmiocie posiadanych przez R.C. uprawnień do kierowania pojazdami kategorii B oraz ewentualnych ich ograniczeń, jak również w kwestii ważności dokumentu prawa jazdy wydanego pod numerem [...] (k. 26), jednakże wniosek o ukaranie został skierowany przed uzyskaniem odpowiedzi na powyższe i odpowiedź ta nie została załączona do akt postępowania również na dalszym jego etapie.

Oznacza to, że Sąd Rejonowy w Gryficach wadliwie uznał, że 31 stycznia 2025 r. R.Z. nie posiadał uprawnień do kierowania samochodem osobowym. Uprawnienia te prawdopodobnie posiadał, a jedynie faktycznie w czasie przypisanego mu czynu nie posiadał dokumentu potwierdzającego te uprawnienia. Z kolei opisany w art. 94 § 1 k.w. brak wymaganych uprawnień zachodzi jedynie wówczas, gdy dana osoba w ogóle nie uzyskała uprawnień do prowadzenia pojazdu określonej kategorii w sposób wskazany ustawowo, utraciła je w wyniku cofnięcia i musi ponownie ubiegać się o uzyskanie takich uprawnień lub posiadając *de facto* takie uprawnienia nie może w danej chwili ich realizować i z nich korzystać z uwagi np. na ich czasowe zawieszenie, nie powodujące jednak ich definitywnej utraty (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 30 lipca 2024 r., I KK 232/24). Faktyczny brak posiadania dokumentu potwierdzającego uprawnienie, które kierujący pojazdem uzyskał, nie realizuje znamion wykroczenia z art. 94 § 1 k.w. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 23 października 2024 r., II KK 385/24; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z 28 listopada 1984 r., SA/Wr 566/84).

Oznacza to, że R.Z., będąc 31 stycznia 2025 r. prawdopodobnie uprawniony do kierowania samochodem osobowym, mógł nie wypełnić znamion art. 94 § 1 k.w. w ramach przypisanego mu czynu. Natomiast z uwagi na fakt posiadania przez obwinionego prawa jazdy zagranicznego, zarzucany czyn powinien być oceniany na płaszczyźnie art. 95 k.w. Jak słusznie bowiem zaznaczył Prokurator Generalny tego typu dokument potwierdzający uprawnienie do kierowania pojazdem obliuguje kierującego pojazdem do tego, aby posiadał go przy sobie i okazał na żądanie uprawnionego organu (art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, Dz. U. z 2024 r., poz. 1251).

Uwzględniając kasację Prokuratora Generalnego, należało zatem uchylić wyrok nakazowy wydany w sprawie oraz przekazać sprawę Sądowi Rejonowemu w Gryficach do ponownego rozpoznania.

W postępowaniu ponownym Sąd ten wyda rozstrzygnięcie zgodnie z obowiązującymi przepisami, po dokonaniu kompletnych ustaleń faktycznych.

Z przytoczonych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[WB]

[r.g.]